

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- Flexible Work Arrangements: A Definition And Examples. Workplace flexibility 2010. An Alfred P. Sloan Foundation Initiative. Washington: Georgetown University Law Center, 2010, p. 2.
- Hunter, L., McGregor, A., MacInnes, J., Sproull, A. The „flexible firm“: strategy and segmentation. – British Journal of Industrial Relation, 1993, vol. 31, pp. 383-407.
- Kalleberg, A. Organizing Flexibility: The Flexible Firm in a New Century. – British Journal of Industrial Relations, Blackwell Publishers Ltd/London School of Economics, December 2001, Vol. 39, Iss. 4, pp. 479-80.
- Smith, V. New forms of work organization?. – Annual review of Sociology, 1997, vol. 23, pp. 315-39.
- Tsui, A., Pearce, J. L., Porter, L., Hite, J. P. Choice of employee-organization relationship: influence of external and internal organizational factors. – Research in Personnel and Human Resources Management, 1995, vol. 13, pp. 117-51.

РЕЗЮМЕ

У статті представлені короткі результати емпіричного дослідження фірми, що виробляють продукти харчування в Болгарії. Класифікуються думки керівників про параметри середовища, в якому діє підприємство вивчаються і використовуються необхідні людські ресурси. Зазначені оцінки для керівників середньої ланки та їх сприйняття вплив вона робить на використання гнучких форм зайнятості в якості передумови для підвищення конкурентоспроможності підприємств. Основні проблеми сформульовані і зроблені відповідні резюме.

Ключові слова: людськими ресурсами, гнучкої зайнятості, гнучких форм зайнятості.

РЕЗЮМЕ

В статье представлен краткий обзор результатов эмпирического исследования, проведенного на компании, производящие продукты питания в Болгарии. Классифицируются мнения руководителей о параметрах среды, в которой предприятия работают и используют необходимые человеческие ресурсы. Изложенные оценки воздействия на окружающую среду и на влияние, которое она оказывает на использование гибких форм занятости в качестве предпосылки для повышения конкурентоспособности предприятий. Основные проблемы сформулированы и сделаны соответствующие сводки.

Ключевые слова: человеческими ресурсами, гибкой занятости, гибких форм занятости

SUMMARY

The article presents summaries of the results of an empirical study of firms producing food products in Bulgaria. Managers' opinions about the parameters of the environment in which businesses operate use the necessary human resources have been systemized. The way they evaluate the environment and its impact on the use of flexible employment for increasing companies' competitiveness has been presented. Main problems have been stated and relevant summaries made.

Keywords: human resources, flexible employment, flexible forms of employment.

СОЦІАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ: СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ, ПРИНЦИПИ, ФОРМИ

Пархоменко Ю.М., аспірант кафедри економіка підприємства Донецького національного університету¹

В умовах активного розвитку бізнесу та підприємництва в Україні соціальна інфраструктура часто залишається занедбаною. Роль держави в забезпеченні підтримки належного рівня розвитку соціального середовища з кожним роком стає все меншою, а проблема низького рівня якості життя населення стає більш глибокою. В цих умовах найбільшої актуальності набуває така провідна перспективна форма соціальної відповідальності бізнесу як соціальне інвестування, що передбачає собою вкладення фінансових ресурсів у об'єкти та проекти соціального значення задля отримання соціального ефекту у довгостроковій перспективі.

Вивченню проблем соціального інвестування та їх ролі в сучасному суспільстві приділяють увагу велика кількість вчених та практиків, особливо це стосується соціального партнерства як однієї з її форм. Питання соціального партнерства в своїх роботах розглядали такі вчені як: Н. Балабанова, О. Безпалько Г. Задорожний, А. Колот, Г. Куліков, А. Кудряченко, Е. Лібанова, О. Палій, О. Поплавська, В. Скуратівський та інші. Існує широке коло робіт, що розглядають соціальні інвестиції як одну з форм розвитку соціальної середовища держави та регіонів, це: В. Жуков, В. Новіков, С. Поліщук, Д. Полозенко, А. Рубінштейн та інші. Однак в своїх роботах вчені майже не приділяють уваги розгляду соціальних інвестицій, як окремої комплексної сфери, що функціонує на різних рівнях та забезпечує розвиток соціальної інфраструктури та соціального капіталу суспільства.

Метою роботи є теоретико-методологічне дослідження сутності соціальних інвестицій, їх ролі в суспільстві принципів, форм та напрямів їх впровадження та реалізації.

Поняття інвестування з'явилося в економічній науці ще на початку 17 сторіччя, більш ґрунтовно воно увійшло в сферу підприємництва пізніше у другій половині 19 сторіччя. Основна сутність цього економічного процесу полягає у «довгостроковому вкладенні» державного або приватного капіталу, з метою отримання доходу, в підприємства різних галузей, підприємницькі проекти, соціально-економічні програми, інноваційні проекти тощо [2]. Виокремлюють такі форми інвестицій як фінансові, матеріальні, нематеріальні, соціальні та інші. Поняття соціальні інвестиції є достатньо новим та ще глибоко не дослідженим, їх основною відмінністю від інших видів інвестування є досягнення корисного ефекту для суспільства в цілому, беручи за найменшу увагу отримання прямих економічних (фінансових) зисків.

Існує декілька підходів до визначення сутності категорії соціальні інвестиції. В першу чергу, це — вкладення в об'єкти соціальної сфери з метою отримання доходу та підвищення рівня і якості життя людей за допомогою задоволення їх матеріальних, духовних чи соціальних потреб [1]. Крім того, соціальні інвестиції розглядаються як — довгострокове вкладення коштів, з метою поліпшення якості життя людей, за допомогою створення нових технологій і механізмів розподілу коштів серед різних груп населення з урахуванням їх потреб [3].

У розширеному трактуванні соціальні інвестиції ототожнюються з вкладеннями, що направлені на посилення соціальної орієнтації економічної системи: досягнення екологічної безпеки, стимулювання економічного зростання, доцільний розподіл благ, забезпечення гарантованого рівня освіти і медичної допомоги, харчування, видача трансфертів в отриманні мінімального гарантованого доходу особам, що цього потребують [5].

Однією з вузьких категорій, що також характеризує сутність соціальних інвестицій, є соціальне інвестування бізнесу — це матеріальні, технологічні, управлінські чи інші ресурси, а також фінансові кошти компаній, що направляються за рішенням керівництва на реалізацію соціальних програм, розроблених з урахуванням інтересів основних внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін, що в стратегічному майбутньому дозволить отримати певний соціальний та економічний ефект [4].

Соціальне інвестування здійснює широке коло суб'єктів (рис. 1) основна відмінність яких полягає не лише в рівнях їх впливу на об'єкти та інвестиційних формах їх діяльності, а й в меті яку вони ставлять перед собою здійснюючи це інвестування. Найбільш великим суб'єктом соціального інвестування є держава (в особі органів державної влади), основною метою якої є підвищення якості життя населення їх матеріального забезпечення, зростання продуктивності праці в країні та валового внутрішнього продукту. Крім того, соціальне інвестування здійснюють вітчизняні та закордонні не комерційні організації (благодійні фонди, міжнародні організації,

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

міжнародні фонди розвитку) їх головною метою є лише отримання соціальної вигоди від вкладених коштів, що проявляється як і в випадку з державою, в покращенні якості та рівня життя населення, підтримці розвитку малозабезпечених верств населення та соціально уразливих категорій, задоволення культурних та духовних потреб суспільства. Одним з суб'єктів соціального інвестування, чия діяльність останнім часом набула більшої активності є суб'єкти господарювання (підприємства, організації), вони вкладають свої фінансові ресурси як в загальнодержавний соціальний розвиток, так і в розвиток соціальної інфраструктури та підтримку розвитку персоналу підприємства, ключовою метою цього суб'єкту є отримання у першу чергу прибутку в короткостроковому або довгостроковому періоді, підвищення іміджу та статусу підприємства, збільшення ступеню довіри населення до продукції та послуг, що воно надає. Останнім, не менш важливим суб'єктом соціального інвестування є населення, фізичні особи, що у відповідності з накопиченим ними соціальним капіталом здійснюють інвестування окремих матеріальних та нематеріальних ресурсів в сферу соціального розвитку або культурного та духовного розвитку суспільства, при цьому маючи за мету задоволення власних духовних потреб та реалізацію особистого соціального капіталу.

Всі суб'єкти соціального інвестування (інвестори) підпорядковані в своїй діяльності окремим принципам розробки та впровадження особистих інвестиційних проектів. Деякі з них визначені на світовому рівні ООН в рамках глобальної програми PSI (Principles for Social Investment), це [6]:

цілеспрямованість (purposeful) – в основу соціального інвестування повинно бути покладено обмежений набір пріоритетів, які визначено інвестором для досягнення поставленої мети. Цей принцип передбачає перед усім обов'язковість визначення стратегії, місії, мети та критеріїв ефективності соціального інвестування та безпосередньо об'єкту інвестиційних вкладень;

вимірність (accountable) – соціальні інвестори несуть відповідальність за заплановані та незаплановані результати їх фінансування та дотримання концепції прозорості та самооцінки. Тобто, протягом усього життєвого циклу гранту необхідно відстежувати прогрес в досягненні поставленої мети та результатів інвестування та при необхідності проводити корегування надходження фінансових ресурсів;

поважність (respectful) – впровадження проектів соціального інвестування у відповідності до місцевих традицій, менталітету, релігії та пріоритетам окремих груп та особистостей. Принцип передбачає собою ставлення учасників програми до приймаючого суспільства, як до рівноправних партнерів, у відповідності до їх прагнень, сприйняття та можливостей. Передбачає проактивний розвиток довірчих та продуктивних відносин між зацікавленими сторонами, сприяння їх тісної співпраці;

етичність (ethical) – соціальне інвестування повинно відповідати існуючим законам та нормам, як вітчизняним так і міжнародним, що встановлено в цій сфері. Підтримка відповідного психологічного клімату при впровадженні інноваційного проекту, високих стандартів управління, створення механізмів сприяння захисту інформування, щодо наявної неетичної поведінки.

Крім того, можна виокремити ще такі принципи соціального інвестування, як:

соціальна справедливість — соціальні інвестиції повинні бути направлені на встановлення соціальної рівноваги в суспільстві та забезпечувати сталій економічний та соціальний розвиток;

соціально-економічна ефективність — соціальні інвестиції як і інші види інвестицій, повинні бути направлені на отримання певного результату та віддачі від вкладень в грошовому або не грошовому (соціальному) вимірі.

В сучасному світі виокремлюється широке коло напрямів здійснення соціального інвестування, згрупувати які можна наступним чином:

створення соціального клімату в країні, регіоні — полягає в сприянні максимального рівня зайнятості населення, зниженні рівня злочинності, збільшення довіри суспільства до влади, наявності позитивного психологічного настрою тощо;

формування збалансованої соціальної інфраструктури країни, регіону, підприємства — поширення доступності населення до соціальних послуг, просторовий розвиток території, благоустрій країни та інше;

фінансове посередництво, полягає в сприянні розвитку соціального страхування та пенсійного забезпечення окремих верств населення;

підтримка здоров'я населення та рівня екологічної безпеки — допомога хворим, стримування поширення соціально небезпечних хвороб в суспільстві, забезпечення закладів системи охорони здоров'я необхідною сучасною апаратурою, сприяння вирішенню глобальних екологічних проблем, екологічна відповідальність бізнесу тощо;

підвищення рівня освіченості населення — фінансування розвитку окремих освітніх програм, підтримка талановитої студентської молоді, збільшення доступності населення до освіти, впровадження сучасних освітніх технологій;

сприяння духовному розвитку нації — збільшення рівня соціального капіталу суспільства, культурний розвиток населення, забезпечення соціальної відповідальності перед майбутніми поколіннями, сприяння формуванню патріотизму та пропаганди здорового способу життя;

бізнес середовище — диверсифікація економіки країни, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, створення конкурентного інвестиційного клімату;

формування системи наставництва на підприємстві та забезпечення зміни професійних поколінь.

Поряд з напрямками можна виокремити та згрупувати ключові форми соціального інвестування, такі як соціальні інновації, соціальні програми, соціальна відповідальність, волонтерство, асигнування, спонсорство, благодійність та інші.

Ключовою та найбільш розповсюдженою в усьому світі формою є соціальні інновації. За загальним визначенням під соціальними інноваціями розуміються – нові ідеї, які допомагають в вирішенні існуючих соціальних, культурних завдань з метою отримання користі для людства та планети [2]. Соціальні інновації реалізуються такими суб'єктами як підприємства, організації, не комерційні вітчизняні та іноземні фонди, рідше державою та регіональними органами влади. Прикладом соціальних інновацій є створення нових соціальних та освітніх систем, створення систем суспільних комунікацій, сприяння розвитку інноваційних технологій, тощо.

Для держави найчастішою формою соціального інвестування є асигнування державного бюджету на розвиток соціальної сфери, покращення соціальної інфраструктури та втілення окремих соціальних програм, насамперед підтримки уразливих верств населення (молоді, жінок, дітей, безробітних, інвалідів).

Для такого специфічного суб'єкту інвестування як особистість, ключовою формою виступає волонтерство – це взаємодопомога, самодопомога та офіційне надання послуг на добровільній основі людиною на благо широкої громадськості без отримання грошової винагороди [2]. Останнім часом волонтерство набуло поширеності в Україні, особливо серед молоді, що є однією з характеристик соціального капіталу нашого суспільства.

З метою активізації результатів соціального інвестування виокремлюють окремі технології впровадження інвестиційних проектів, використання яких залежить від форм та напрямів їх здійснення, це: експериментальна (передбачає створення окремих тестових об'єктів з режимом найбільшого сприяння для реалізації соціального інвестиційного проекту. Передбачає в подальшому поширення експериментальних зон та втягнення в проект соціального інвестування все більшого числа об'єктів); масова (вбачає впровадження проектів, що охоплюють декілька сфер діяльності або комплексно окремих елементів соціальної інфраструктури, використовується для досягнення соціального ефекту відразу в окремій соціальній структурі); ринкова (технологія, що впроваджує програми які передбачають ринкове саморегулювання процесу соціального інвестування та отримання віддачі від них); агресивна (характеризується максимальною активністю при впровадженні соціального інвестиційного проекту, позиціонування соціального проекту як пріоритетного та нав'язування його результатів суспільству) [1].

Як і інші різновиди інвестування, соціальне інвестування передбачає під собою отримання певного ефекту соціального, економічного або навіть комплексного соціально-економічного.

Соціальна ефективність виражається в зростанні показників соціального розвитку країни, збільшення соціальної справедливості в суспільстві, зменшення соціальної напруги, збільшення кількості дітей в домогосподарствах, зміни в індексі споживчих цін, зменшення рівня безробіття, збільшення соціального капіталу та соціального потенціалу країни, зростання рівня забезпечення населення житлом.

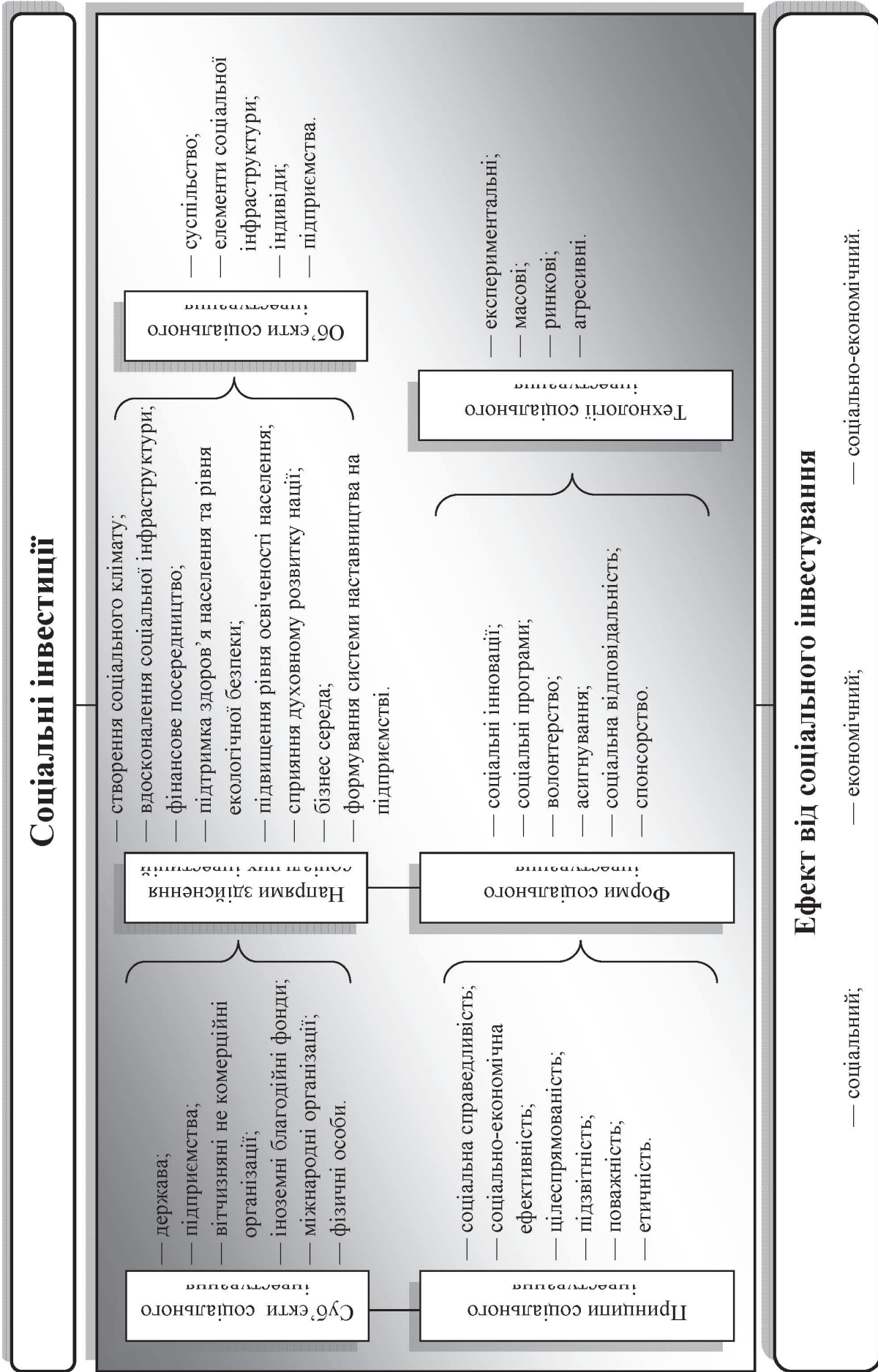

Рис. 1. Суб'єкти, об'єкти, форми та напрями здійснення соціального інвестування

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Соціально-економічна ефективність полягає в зменшенні вартості соціальних послуг, розвитку соціальної сфери підприємства та підвищення рівня мотивації працівників, збільшення рівня платоспроможності населення, поширення соціальної інфраструктури, зменшення економічних витрат від безробіття.

Економічна ефективність — збільшення строку віддачі від інвестицій, підвищення продуктивності праці, зростання рівня ВВП за рахунок зростання доходу від соціальної сфери, збільшення конкурентоспроможності підприємств та країни, мінімізація витрат на розробку та впровадження соціальних проектів.

Отже, дослідження показало, що соціальне інвестування представляє собою окремий економічний процес, що знаходиться під впливом певного кола факторів та втілюється на основі впровадження певних технологій та принципів реалізації, основною метою соціального інвестування є отримання максимального соціального та економічного ефекту від впровадження інвестиційних проектів

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Лавров В. Что такое «социальные инновации»? / В. Лавров, Н. Кричевский // Агентство политических новостей. — 06 февраля 2010 г. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.apn.ru/publications/comments1776.htm>
2. Рейзберг Б. А. Современный экономический словарь / Б.А. Рейзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. — М.: ИНФРА-М, 2006. — 456 с.
3. Стратегическая психология глобализации: Психология человеческого капитала: учеб. пособие / под науч. ред. Юрьева А.И.— СПб.; 2006. — 234 с.
4. Хараева М.С. Сущность социальных инвестиций как экономической категории / М.С. Хараева // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. — 06 мая 2010 г. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://jurnal.org/articles/2009/ekon28.html>
5. Якунин В.И. Социальное измерение государственной экономической политики / В.И. Якунин, В.Д. Роик, С.С. Сулакшин. — М.: Экономика, 2007. — 84 с.
6. Principles for Social Investment (PSI) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/development/PSI.pdf

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто сутність та роль соціального інвестування в забезпечення соціального розвитку країни та його суспільства. Визначено основні суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Напрями та форми соціального інвестування. Принципи та технології реалізації інвестиційних проектів та форми прояву отриманої соціальної віддачі від них.

Ключові слова: інновації, соціальні інновації, соціальна відповідальність, соціальний капітал.

РЕЗЮМЕ

В статье исследовано сущность и роль социального инвестирования в обеспечении социального развития страны и общества. Определены основные субъекты и объекты инвестиционной деятельности. Направления и формы социального инвестирования. Принципы и технологии реализации инвестиционных проектов и формы проявления социальной отдачи от них.

Ключевые слова: инновации, социальные инновации, социальная ответственность, социальный капитал.

SUMMARY

In the article the essence and role of social investment in achieving social development of the country and society. Defines the main subjects and objects of investment. Directions and forms of social investment. Principles and techniques of investment projects and forms of social return from them.

Keywords: innovation, social innovation, social responsibility, social capital.

ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Пекун В. В., аспирант УО «Полесский государственный университет», г. Пинск, Беларусь¹

Агропромышленный комплекс относится к числу основных секторов экономики. От его эффективного функционирования зависит не только уровень обеспечения продовольственной безопасности, но и решение вопросов, связанных с обеспечением населения рабочими местами, а также эффективности национального производства. Устойчивое развитие отраслей сельского хозяйства и производственной инфраструктуры зависит от качества, доступности и сбалансированности используемых ресурсов и технологий. Для этого необходима четкая координация межотраслевых связей и товарных потоков, которая определяется степенью согласования межотраслевых отношений и интересов, а также двух- и многосторонних товарных потоков во всей технологической цепочке производства: с одной стороны – сельскохозяйственной продукции в сферу ее переработки, а с другой – разнообразных материально-технических ресурсов от промышленных производителей в сферу сельскохозяйственного производства [1].

В. Г. Гусаков также отмечает, что продовольственная проблема в Республике Беларусь решена в количественном исчислении, то есть по критериям максимальной и отчасти оптимально необходимой безопасности, но по ряду показателей продовольственной безопасности в разрезе отдельных видов продукции еще не достигнуты необходимые параметры снабжения. При этом следует учитывать, что аграрный рынок республики развивается также под влиянием мировых тенденций и закономерностей. В первую очередь следует отметить ухудшение устойчивости общемирового агропродовольственного рынка и конъюнктуры мировой торговли. Происходит это по причине осложнения природных и климатических условий производства, быстрым ростом совокупных транзакционных издержек, усилением «привязки» конъюнктуры цен на продовольствие к ценам на энергоносители и как следствие этого наблюдается постепенное удорожание агропромышленного производства, в связи с чем рост цен приобретает закономерный устойчивый характер [2].

Для сельскохозяйственного производства характерен ряд особенностей, которые обуславливают специфику его экономических процессов. В отличие от промышленного производства результаты сельскохозяйственного производства в большей степени зависят от случайных факторов. К таковым факторам можно отнести, прежде всего, природные условия. Природный фактор – понятие многомерное, характеризующее природную среду и условия сельскохозяйственного производства. Данный фактор обобщает плодородие почвы, климатические условия, наличие тепла и влаги, наличие и сбалансированность питательных веществ в почве, что необходимо регулировать при помощи внесения минеральных и органических удобрений. Территориальная дифференциация плодородия земли и колебания климатических условий по годам оказывают существенное непосредственное влияние на урожайность сельскохозяйственных культур и опосредованное влияние на продуктивность животных. При этом погодно-климатические условия часто выступают фактором производственного риска. Около 70 % общих потерь отрасли составляют потери, обусловленные именно неблагоприятными погодными и климатическими условиями [3]. При этом в отдельные годы продуктивность сельскохозяйственного производства в Республике Беларусь на 30-40 % определяется погодным фактором [4]. Изменчивость и сложность прогнозирования погодного фактора только усложняет задачу его учета при планировании производства сельскохозяйственной продукции. Республика Беларусь, несмотря на небольшую территорию, имеет значительные различия в природно-климатических условиях. Данное обстоятельство, прежде всего, подтверждает важность учета данных факторов при прогнозировании и планировании развития сельского хозяйства региона.